

2° **Regulae obijcientis.** 1) Licita sunt omnia argumenta, sed praestat syllogismus simplex et brevis; — abstinendum ab epicheremate.

2) Si negatur disjunctiva, potest petere membrum omissum.

3) Si negatur universalis synthetica, potest petere instantiam, i. e. exemplum exceptionis.

4) Si quam distinctionem non intelligit, potest petere explicationem.

3° **Regulae defendentis.** 1) Distinctio sit clara, brevis, terminis technicis.

2) Solum consequens negare non licet, si fuerint concessae praemissae.

3) Responsionem sponte non explicat, sed ea data tacet et audit obijcientem.

4) Rogatus, distinctionem breviter explicat, sed nunquam negationem suam probat.

5) Potest, si quid non intelligit, petere explicationem.

6) Potest, sed raro hoc fiat, retorquere argumentum.

7) Ubi obijciens instaurat argumentum, defendens negat minorem subsumptam, et ad hujus probationem iterum procedit tota disputatio sicut ad argumentum praecedens.

Notandum. 1) Distinguere est ostendere aequivocationem qua duplex terminus sub eadem dictione celatur, unde revera quatuor termini, apparenter tres tantum in syllogismo sunt. Ergo: a) si distinguitur in praemissa *terminus extremus*, idem terminus erit in consequente pariter distinguendus; — b) si distinguitur *medius terminus* in majore, idem terminus erit in minore contradistinguendus, et negandum consequens.

2) Subdistinguere est post datam distinctionem unius termini in syllogismo, addere distinctionem alius termini ejusdem syllogismi. Ergo a) subdistinguendus non est *idem terminus* syllogismi, sed unica distinctione simplici omnia colligantur; — b) vitari possunt et debent longae *scalae subdistinctionum*, quae et claritatem non afferunt, et disputationis processum impediunt, et ordinario extra quaestionem propositam vagantur.

PARS SECUNDA.

LOGICA OBJECTIVA.

Notum est ex ante dictis, objectum hujus logices partis esse veritatem nostrarum cognitionum. Post discussas igitur examinatasque mentis nostrae operationes in seipsis et quoad nos inspectas, quod opus fuit subjectivae logices, jam discutiendae manent eadem mentis operationes, relate ad objecta sua inspiciendae; veritatis nimirum ac certitudinis media exploranda, quatenus sint, quibus cautionibus adhibenda, quam utilia ad finem. Sit ergo:

Caput 1. De natura veri et falsi.

Caput 2. De statibus mentis nostrae relate ad verum.

Caput 3. De statu mentis nostrae relate ad falsum.

Caput 4. De statu ignorantiae humanae, seu de limitibus rationis.

CAPUT I.

DE NATURA VERI ET FALSI.

Distincte dicemus de veri, postea de falsi natura, deinde de utriusque variis gradationibus. Sint ergo:

Quaestio 1. De vero.

Quaestio 2. De falso.

Quaestio 3. De gradibus veri et falsi.

QUAESTIO 1.

De vero.

Propositio 1.

Verum in genere describi potest: adaequatio rei et intellectus.

Notiones. 1) *Verum in genere*: non tantum verum logicum, sed omne verum. — *Describi*: non stricte definiri, nam est notio nimis simplex et clara.

2) *Adaequatio* seu conformitas haec intelligenda est de conformitate in repraesentando vel cognoscendo, non in essendo; i. e. requiritur ut objectum repraesentetur quale est, non autem requiritur ut ipsa haec repraesentatio seu cognitio sit aliqua res quale objectum est.

3) Neque adaequatio est intelligenda talis ut repraesententur omnes notae quae sunt in objecto (ita omnis idea vera esset idea comprehensiva); sed requiritur et sufficit ut notae quae repraesentantur in intellectu, sint revera in objecto.

4) Objectum cognitionis verae non necessario est res existens in se; potest esse res mere intelligibilis.

Prob. 1° Recta definitio obtinetur vel via ascensus, vel via descensus (cfr. supr.); *a.* via ascensus invenitur definitio proposita; *e.*

Prob. min. Verum tripliciter dicitur: *a)* verae res, v. c. *aurum, amicus*; *b)* vera cognitio, v. c. *idea, iudicium*; *c)* verus sermo, v. c. *non mentientis*; *a.* in triplici hoc casu verum notat conformitatem seu adaequationem rei et intellectus; *e.*

ad min. a). Veritas rei (ontologica seu metaphysica) est ipsa rei realitas, quatenus est conformis ideae.

ad b). Veritas cognitionis (logica) est cognitio ipsa, quatenus conformis est rei quae est ejus objectum.

ad c). Veritas sermonis (moralis) est ipse sermo quatenus conformis est menti loquentis; sermo ipse est res aliqua, signum, quod in significando est conforme intellectui.

Prob. 2° Bona est definitio quae dotibus gaudet bonae definitionis; *a.* definitio proposita...; *e.*

Ad min. a) Est in se clarior re definita; nam ideam veri exponit per alias simplices notiones.

b) Convenit omni et soli vero; — *c)* non est negativa.

Scholion 1^m In veritate ontologica, res ut mensurata est adaequata intellectui ut mensurae; — in veritate logica, cognitio ut mensurata est adaequata rei ut mensurae; — in veritate morali, sermo ut mensuratus est adaequatus menti loquentis ut mensurae.

Schol. 2^m Quum sit relatio quaedam inter sensus et res, dici potest in sensibus esse similitudinem aliquam veritatis, seu verum analogice dictum, non univoce; nam sensatio est potius effectus rei in organismum, cum re- actione quidem organismi vitali, magis tamen passiva affectio, et tota materialis (cfr. organ.)

Propositio 2.

Veritas competere potest tum simplici apprehensioni, tum iudicio.

Notiones. Veritas ita definita ut supra, generice scilicet, adaequatio... competere potest, non debet, seu necessario competit.

Simplici apprehensioni, scilicet intellectuali; nam mere sensilis analogice solum vera dicitur; verax potius dicenda... (cfr. infra).

Status quaest. Adversarii hic non sunt sceptici, sed Cajetanus, Durandus, Vasquez... negantes veritatem competere simplici apprehensioni, quia sit solum adaequatio repraesentationis. — Ceterum propositio potius dogmatica est quam polemica.

Prob. 1^a pars (*simplici apprehensioni*). Simplex apprehensio est mera intellectualis repraesentatio rei; *a.* talis repraesentatio potest esse conformis rei, seu esse vera; *e.*

Prob. min. 1) Sicut omnis imago potest esse conformis rei, ita et haec....

2) Fieri potest ut res habeat eas notas quae sunt in intellectuali repraesentatione; *a.* tunc erit repraesentatio conformis rei; *e.*

Prob. 2^a pars (*iudicio*). Iudicium est perceptio, repraesentatio, identitatis vel diversitatis inter duas ideas objectivas; *a.* fieri potest ut res quae repraesentantur ut objective identicae vel diversae, sint in rerum natura tales; *e.* iudicium erit conforme objecto suo.

Propositio 3.

Veritas speciali modo inest iudicio, ita ut tum solum veritatis proprie dictae nomine designetur, i. e. veritatis perfectae.

Prob. Usu communi desumendus est sensus et conceptus nominis veritatis; *a.* usu communi, tunc, et tunc solum censetur quis proprie verum cognoscere, quum ita cognoscit ut iudicium ferat; *e.*

Prob. min. 1) Usu communi dicitur verum proferre, qui propositionem profert, non qui vocabulum tantum; *a.* propositio est signum iudicii, vocabulum est signum ideae tantum; *e.*

2) Omnes fere philosophi veritatem proprie dictam unice iudicio seu propositioni tribuunt.

Objic. 1° Quum mens ideam habet, cogitat; *a.* in cogitatione est veritas proprie dicta; *e.* — R. *d. maj.* cogitat inchoative et imperfecte, *c*; perfecte, *n*; — *c. d. min.* in cogitatione perfecta, *c*; imperfecta et inchoativa, *n*.

Objic. 2° Multae ideae, usu communi, dicuntur verae; *e.* — R. *d. ant.* veritate inchoativa, imperfecta, *c*; perfecta, *n*. — vel *aliter d. ant.* ideae proprie dictae, *n*; ideae improprie, pro iudiciis, principiis, vel ita enuntiatae ut jam affirmantur de rebus, iudicio implicito, *tr*.

Coroll. 1^m Ergo veritas logica proprie et perfecte dicta, est adaequatio intellectus iudicantis (=componentis et dividensis) cum suo objecto.

Coroll. 2^m Ergo adaequatio illa quam habere potest simplex apprehensio, dici potest *veritas repraesentationis, seu inchoativa*; et sic vitabitur lis de verbo inter Durand., Cajet., Vasq., — et Fonsec., Suar., Conimbr.

Coroll. 3^m Ergo ab hac veritate inchoativa distinguenda et operatio fere semper in mente sequens, quae est iudicativa, habetque veritatem proprie dictam.

Propositio 4.

Major haec perfectio veritatis in iudicio quam in idea, in eo consistit quod in iudicio veritas est in intellectu tamquam cognitum in cognoscente.

Stat. quaest. 1) Vidimus jam *a)* ideae competere veritatem aliquam, *b)* iudicio soli competere veritatem propriam. — Nunc quaerimus, qua in re consistat differentia quae perfectionem illam dat.

2) Dicunt aliqui: est in idea repraesentatio sola rei, in iudicio autem per-

ceptio et affirmatio identitatis vel diversitatis. — Sed R. Hoc ostendit *esse aliam* veritatis rationem perfectiorem, *c*; ostendit *quae sit* major haec perfectio, *n*.

3) Dicunt alii : in iudicio mens perceptionem suam refert ad ordinem objectivum; unde dicendo explicite *v. c*: toto minor est pars, dico implicite: et hoc ita est in ordine objectivo. — Sed R. Hoc ostendit esse differentiam et majorem perfectionem, *c*; ostendit in quo consistat haec major perfectio, *n*.

4) Dicimus (cum S. Thom. Suar. Cajet...): quia intellectui iudicanti veritas inest ut cognitum in cognoscente, reduplicative; i. e. a) intellectus non jam aliquomodo se passive habet ut in idea, sed plena activitate sua, se facit conformem rei objectivae, — et b) hujus suae conformitatis sibi conscius ita est ut eam implicite saltem cognoscat.

5) Explicite cognoscere aliquid, est hujus rei cognitionem hic et nunc apertam habere; implicite cognoscere, est aliud quidem hic et nunc cogitare, ita tamen ut in illa alia cognitione omnia elementa adsint, quibus haec de qua agitur prior cognitio constituatur.

Prob. 1^a pars (*plena activitate propria*). In omni iudicio habetur activitas propria intellectus comparantis duos terminos, et percipientis identitatem eorum; *a*. haec propria activitas sola sufficit ut intellectus fiat similis rei; *e*. ex sua activitate propria plene conformis fit intellectus rei objectivae.

Ad maj. Cfr. definitio et praesupposita iudicii.

Ad min. Hac propria activitate fit quidquid in iudicio invenitur, nec quidquam habetur activitatis rei in mentem; *e*.

Prob. 2^a pars (*consciis implicite cognoscit*). In omni iudicio cognoscitur identitas inter subjectum et attributum; *a*. subjectum exhibet rem objective, praedicatum vero notam intellectu conceptam et subjecto conformem, applicandam; *e*. intellectus saltem implicite cognoscit suum conceptum esse conformem rei objectivae.

Objic. 1° In omni iudicio habetur copula « est »; *a*. copula « est » implicite significat : « est verum »; *e*. in omni iudicio habetur affirmatio ordinis objectivi, quae sufficit ad explicandam perfectionem iudicii prae idea. — R. *c. maj.* — *d. min.* significat implicite, et conscie; *n. donec prob*; implicite sed inconscie, *c*. — *d. cons.* 1) habetur affirmatio implicita et conscia, *n. donec prob*; inconscia, *c*; 2) et haec sufficit, *n*.

Objic. 2° Ex thesi sequeretur nullum dari iudicium nisi reflexum. — *Prob.* Iudicium reflexum est quod de ipso iudicio priore formatur; *a*. secundum thesim in omni iudicio mens iudicat suam in iudicando conformitatem; *e*. — R. *n. ant.* — *ad prob*: *c. maj.* — *n. min.* vel *d. min.* proprie iudicat reflexe, *n*; improprie, analogice, i. e. conscia est in iudicando, *c*.

QUAESTIO 2.

De falso.

Propositio 5.

Falsitas positiva competere non potest per se simplici apprehensioni.

Notiones. 1) *Falsitas* in genere est difformitas mentis et rei.

Falsitas logica est difformitas intellectus ab objecto.

2) Falsitas potest esse a) *negativa*, scilicet cum intellectus vel nihil percipit de re, vel non id omne quod inest; nam quoad id quod non percipit, non est toti rei conformis, et differt per negationem ulterioris conformitatis; — vel b) *positiva*, scilicet cum intellectus alias notas percipit quam quae insunt rei, sive eas addat, sive substituat notis objectivis; et differt per positionem notarum alienarum a re.

3) Falsitate negativa caret sola cognitio comprehensiva (divina): patet. — Sed quaerimus de positiva.

4) *Per se*: i. e. sine influxu cujuscumque iudicii impliciti, sive antecedentis, sive concomitantis.

Stat. quaest. Quatenus agitur de idea simplici (ratione objecti) nemo negat; sed plures negant de idea composita.

Prob. 1° Mens percipiens, aut apprehendit rei similitudinem, aut non; *a*. si primum, idea est rei conformis et vera; — si secundum, non haec res percipitur, sed aliud objectum, cui ut objecto suo conformis est idea; *e*.

Ad min. 2 part. Potuit haec res esse occasio qua percipit mens aliud, at ipsa non percipitur sed ignoratur.

Prob. 2° Objectum proprium ideae est res ad quam refertur vi repraesentationis; *a*. vi repraesentationis idea refertur solum ad id quod et quatenus repraesentatur (seu: id cui et quatenus est conformis); *e*.

Ad maj. Referri potest ad rem imago, aut vi repraesentationis (i. e. quia similis ei est), aut vi iudicii (i. e. quia tribuitur per iudicium haec relatio, sicut fit de statuis sanctorum...); — *a*. in *mera idea* non potest praesupponi iudicium; *e*.

Ad min. Imago, in quantum est imago, seu vi repraesentationis, non exhibet naturam suam nisi id cui est similis, etiamsi alia res ignota fuerit occasio hujus imaginis.

Scholion. Quaeritur *an* et *quomodo* possint ideae esse improprie falsae. — R. *Possunt*: 1) *abusive*, si ideae sumuntur pro iudiciis, — 2) *occasionaliter*, si praebent occasionem falso iudicio, — 3) *praesuppositivae*, si iudicio implicito vel praesupposito tribuitur rei conceptus non suus.

Objic. 1° Multae ideae dicuntur communiter falsae; *e*. — R. *d. ant.* dicuntur improprie, *c*; proprie, *n*.

Objic. 2° Idea falsa erit quae repraesentat objectum aliter ac est; *a*. tales

multae sunt ideae; *e.* — R. *d. maj.* objectum formale, *c*; materiale, *n*; — *c. d. min.*

Objic. 3° Mens nostra potest notas componere contradictorias in unam ideam factitiam; *a.* haec idea contradictoria est falsa; *e.* — R. *d. maj.* si ipsas notas non bene intelligat, ita ut jam de facto sint aliae sociabiles, *c*; si intelligat ut insociabiles, *n.* — *c. d. min.*

Objic. 4° Saepe dicitur: circulus quadratus, angelus aureus, ... imo potest dici: currens immobilis...; *a.* talia sunt contradictoria dicenti cognita; *e.* — R. *d. maj.* dicitur copulando vocabula contra mentem; vel mutando significationem, ita ut jam sint notae mentales sociabiles, *c*; dicitur et cogitatur identitas talium conceptuum, *n.* — *tr. min.*

Propositio 6.

Falsitas positiva competere potest iudicio; at non ex natura rei, sed per accidens tantum.

Notiones. *Ex natura rei*, i. e. vi naturae hujus actus, seu: si fiat analysis omnium quae ad essentiam iudicii pertinent, nullum invenietur elementum quod falsitatem inferat. — *Per accidens*, i. e. propter aliam causam quae praeter naturam iudicii accedat.

Prob. 1^a pars (*competere potest*). Objectum proprium iudicii est res per subjectum repraesentata, qualis est in ordine objectivo; *a.* ab hac re potest esse positive difforme praedicatum iudicii; *e.*

Prob. maj. Teste experientia, cum iudicamus, non identificamus praedicatum objecto solum quatenus percipitur, sed objecto quale est, ad quod referimus ideam subjecti; *a.* id quocum identificamus praedicatum est objectum proprium iudicii; *e.*

Prob. min. Teste experientia, intellectus aliquando percipit, ut subjecto objectivo identicum, praedicatum objective difforme; *e.*

Prob. 2^a pars (*non ex natura rei*). Ex natura rei, mens iudicans, solum percipit identitatem duarum idearum, et refert ideam subjecti ad rem quam haec idea repraesentat; *a.* in iudicio falso mens refert ideam subjecti ad rem quam haec idea non repraesentat, sed quae fuit forsitan occasio ejus; *e.* non ex natura rei, sed per accidens, i. e. per aliquid ei aliunde accedens...

Objic. 1° Mens refert *natura sua* ideam ad objectum occurrens, cujus occasione idea exurgit; *e.* ubi erit falsitas, erit ex natura rei. — R. *d. ant.* refert... ita ut, si attendit, possit distinguere conformitatem vel difformitatem objecti formalis cum objecto materiali, *c*; instinctu caeco quo distinguere non possit..., *n.*

Inst. Ita requiritur iudicium aliud quo corrigatur falsitas prioris iudicii. — R. *d.* requiritur iudicium explicitum novum, *n*; implicitum, *c.* (et hoc probat in iudicio falso esse falsitatem per accidens, quod per rectam operationem tollitur).

Objic. 2° Ut dici posset falsitas proprie dicta inesse iudicio, deberet intellectus sibi conscius esse suae difformitatis a re, sicut in iudicio vero sibi conscius est suae conformitatis cum re; *a.* haec conscientia non adest; *e.* — R. *n. maj.*; — *n. par.* (falsum non apparet sub specie falsi, sed sub specie veri, seu conformitatis....)

Objic. 3° Iudicii elementa sunt apprehensiones, imo ipsum iudicium est aliqua apprehensio (identitatis...); *a.* apprehensio falsa esse nequit; *e.* — R. *d. maj.* apprehensiones cum relatione ad ordinem objectivum, *c*; secus, *n.* — *c. d. min.*

Objic. 4° Eo perfectior est veritas quo est securior a falsitate; *a.* (ex hac et praecedenti propos.) in simplici apprehensione est securior quam in iudicio; *e.* erit perfectior in simplici apprehensione quam in iudicio (contra propos. 3^m). — R. *d. maj.* eo perfectior... quo in eodem genere est securior..., *c*; eo perfectior in uno genere, quo in alio genere securior, *n.* — *c. d. min.*

Objic. 5° Intellectus nequit agere contra naturam suam; *a.* iudicans falso ageret contra...; *e.* — R. *d. maj.* contra naturam, i. e. ita ut eam destruat, *c*; i. e. aliter ac secundum suam normam agere deberet ordinate, *n.* — *c. d. min.*

QUAESTIO 3.

De gradibus veri et falsi.

Propositio 7.

Falsitas, et formaliter, et materialiter, et subjective spectata, gradus admittit.

Notiones. *Falsitas* positiva sola hic consideratur. — *Formaliter*, i. e. in seipsa, quatenus difformitas est. — *Materialiter*, i. e. ratione objecti materialis de quo fit iudicium. — *Subjective*, i. e. ratione potentiae vel actus in quo est falsitas, seu: respiciendo potius subjectum cogitans.

Prob. 1^a pars (*formaliter*). 1° Falsitas formaliter spectata est inaequalitas, difformitas; *a.* omnis inaequalitas potest esse major et minor; *e.*

Prob. 2° Falsitas veritati opponitur non contradictorie, nec negative (privative), sed contrarie; *a.* in contrarietate potest esse majus et minus; *e.*

Ad maj. Falsitas non est tantum veritatis carentia quae esset potius ignorantia, sed positivus recessus a veritate; *e.*

Prob. 2^a pars (*materialiter*). 1° *Quoad extensionem*: possunt de eodem subjecto plures vel pauciores notae falso praedicari; *a.* ita habetur major et minor falsitas ratione materiae quoad extensionem; *e.*

2° *Quoad firmitatem*: magis et minus falsum est iudicium, quod non posset, vel quod posset esse verum; *a.* falsum de materia necessaria non posset, de materia contingenti posset esse verum, v. c. $2+2=5$, Petrus est aegrotus.

Prob. 3^a pars (subjective). Quidquid auget illam imperfectionem agentis ex qua actus, fit positive difformis ab objecto, auget etiam *radicaliter* (i. e. a parte radice, ex qua oritur actus) ipsam difformitatem seu falsitatem; *a.* possumt plura vel pauciora concurrere quae intellectum disponant ad falso iudicandum; *e.*

Ad min. v. c. major vel minor obcaecatio ex praeiudiciis, educatione..., plures vel pauciores, majores vel minores rationes apparentes, fallaces.

Propositio 8.

Veritas et materialiter, et subjective, non vero formaliter spectata, gradus admittit.

Prob. 1^a pars (materialiter). 1° *Quoad extensionem*: possunt de eodem subjecto plures vel pauciores notae cum veritate praedicari; *a.* ita habetur major vel minor veritas ratione materiae quoad extensionem; *e.*

Ad maj. De objecto materiali, Petro, possum percipere Petrum, vel aliquem hominem, vel aliquod animal, vel aliquod nigrum...

2° *Quoad firmitatem*: magis et minus verum est iudicium, quod non posset, vel quod varie posset esse falsum; *a.* ex parte objecti saepe iudicium vel non posset, vel varie posset esse falsum; *e.*

Ad min. Potest fieri ut ex parte objecti, ejus negatio vel sit metaphysice impossibilis, vel physice, vel moraliter, vel per accidens (nunc in sensu composito)...

Prob. 2^a pars (subjective). Quidquid auget illam perfectionem agentis, ex qua actus fit conformis objecto, auget etiam *radicaliter* ipsam conformitatem seu veritatem; *a.* plura vel pauciora possunt concurrere quae intellectum promptius disponant ad verum iudicandum; *e.*

Ad min. v. c. majores et clariores rationes ostendentes verum, habitus recte cogitandi et ratiocinandi...

Prob. 3^a pars (non... formaliter). Veritas formaliter spectata est adaequatio; *a.* adaequatio qua talis gradus non admittit, sed aut est, aut, si quid mutatur, jam non est; *e.*

CAPUT II.

DE STATIBUS MENTIS RELATE AD VERUM.

Quum igitur veritas logica, seu conformitas mentis nostrae cum realitate objectiva, plures gradus et varietates, imo etiam contrarium, falsitatem nimirum, habere possit, inquirendum manet quinam varii sint status mentis nostrae circa illam veritatem, firmitas scilicet certitudinis, vel opinionis ac dubii fluctuatio, quomodo deinde ad certitudinem pervenire ope nostrae naturae possimus. Quapropter dividenda videtur tractatio in quaestiones quinque, atque erunt:

Quaestio 1. De certitudinis natura.

Quaestio 2. De opinionis natura.

Quaestio 3. De existentia certitudinis, contra scepticos.

Quaestio 4. De mediis ad certitudinem acquirendam.

Quaestio 5. De criterio ultimo dignoscendae certitudinis.

QUAESTIO 1.

De natura certitudinis.

Propositio 9.

Certitudo proprie dicta recte definitur: status mentis, rei cognitae firmiter adhaerentis, ex motivis quae omnem errandi formidinem excludant.

Notiones. 1) *Status mentis*: postquam assecuta est veritatem; quasi effectus veritatis adeptae, in mente. — *Assequi veritatem* est vel cognoscere cum veritate, vel etiam cognoscere veritatem ipsam.

2) *Firmiter adhaerentis*, i. e. acquiescentis cognitioni suae, assentientis ei, ratam eam habentis.

3) *Ex motivis*: nam sine ullo motivo nunquam mens quasi caeco instinctu iudicat; — etiam falsum, si iudicatur, sub aliqua specie veri, sub aliquo motivo, apparet.

5) *Excludant*, realiter, i. e. ex parte rei; pro omni mente quae illa motiva consideret.

Prob. 1° Recta definitio obtinetur via ascensus vel via descensus; *a.* via descensus...; *e.*

Ad min. Status mentis varii possunt distingui:

ideas duas non comparantis — — — — = ignorantia.

ideas comparantis,

et identitatem non percipientis, nec diversi-

tatem, — — — — — = dubium.

{ quia pro neutra est motivum — — = » negativum.

{ quia pro utraque sunt motiva paria — = » positivum.

et identitatem percipientis, vel diversitatem

aliquam in confuso, et haesitantis — = suspicio.

distincte, sed non exclusa formidine op-

positi — — — — — = opinio probabilis.

distincte ex motivis quae formidinem op-

positi

{ excludere videntur subjective — = certitudo improp. dicta.

{ excludunt realiter objective — = certitudo proprie dicta.

et falsum percipientis et adhaerentis — = error.

Prob. 2° Recta est definitio quae 1) est in se clarior re definita, — 2) convenit omni et soli definito, — 3) non est negativa; *a.* proposita definitio...; *e.*